

mely mást; de mert ez a kormány adva van s mert ők maguk elméletük alapján nem vehetnek abban részt, ezért más módon kapcsolódnak bele, azzal, hogy a madridi központi kormányt „nem-politikai technikai” tanácsok létesítésére s olyan végrehajtó szervek felállítására ösztönzik, amelyekben kormányzatellenes magatartásuk ellenére felelősen dolgozhatnak. Katalániában a kormányzat mellé a hadsereg, a közéletmezés, a közgazdaság, a közoktatás, a mezőgazdálkodás komitétit állították. Mindezeket a szervezett-regresszió elleni szervezetek képviselőiből. Valójában ezeknek a komitéknek a kezében van a hatalom, ténylegesen ezek a minisztériumok.

Az anarhó-szindikalisták elmélete a valóságon alakul. Ezt ők maguk is mondják. *Federica Montseny*, az anarhista *Revista Blanca* kiadója írja: „Azt a kemény tapasztalatot szereztük, hogy az elmélet mindig valami tökéletes és harmonikus, a gyakorlat azonban valami egészen más, gyakran kegyetlen”. Az anarhó-szindikalisták joggal állapítják meg, hogy egy olyan folyamat során, amit nem ők indítottak el, improvizálni kénytelenek s csak a pillanat követelménye szerint cselekedhetnek. S tényleg, amit cselekszenek improvizációnak szolid és valóságos. Különbséget tesznek a formális és reális demokrácia között.

M A G U N K R Ó L . . .

Irta: RIDEG SÁNDOR

Szívesen emlékszem vissza magamra s az emberekre, akikkel együtt éltem s dolgoztam az ezer holdakon.

Közöttük értem el életem csúcspontját, tizennyolc éves koromban Némi tulzással azt állithatom, hogy alig volt nálam nevezetesebb ember a tanyán. Köszönhettem ezt annak, hogy minden nyomtatott betűt elolvastam. A kabátom belső zsebében mindig volt egy-két levél tiszta papír, amit délidőben a kazal tövében ülve, teleróttam ákombákomokkal. Szívesen tettem, mert bár mélységesen titkoltam dolgom mibenlétét, nem veszett kárba a fáradságom. Természetesen dalokat faragtam. A dalocskákat, amint megírtam, rögtön meg is zenésítettem s este a közeli szlovák faluban, mint ujdonságot daloltam el ismerőseimnek.

Némely dalom keresztül uszott láthatatlan ruhájában a Tiszán, meg a román harc vonalon, anélkül, hogy lelőtték volna... Különösen elterjedt ez a dalocskám: *Kertünk alatt van egy hadihajó kikötve...* De tudtam dalolni csillagokról, éjszakáról, szóval: a szerelemről is.

A béreslegény barátaim gyakran érdeklődtek nálam új dalok után, mert az új dalnál, ha szegények voltunk is, csak az új ruha lehetett volna kedvesebb, ámbár az sem bizonyos... Így történt, hogy valakinek eldicsekedtem dolgaimmal s az írásomnak hire futott, mint a jó bornak. Végül tudományos ember hírébe keveredtem ártatlanul. Gyógyítottam fagyástól keletkezett lábujjdaganatot, amiről már az első pillanatban látni lehetett, hogy közönséges paraszbütykő... s több efélét...

Mesterkedésem javát mindennek ellenére az írás szolgálhatta. A barátaim, ha tudtak is írni, egyesek, eljöttek hozzám esténként levelet íratni.

— Ird meg, egy komám! — szokták mondani — de valami igen jól szedd össze. Kínéz valami, ne félj!...

A fizetség lehetett egy szakajtó körte, amit csak úgy hoztak el ső-

tétbe a parasztek szőlőjéből, esetleg néhány bizonytalan származású dinnye. A tiszteletdíjam részben szerezték, részben lopták, ki hogyan fogja fel...

És én írtam a bűvös szavakat a mentek a levelek a közeli szlovák faluba, ahol a szőke lányok pöndöle paradicsomkarókra akasztva fehérlett a kertekben, mint megannyi kísértet.

(A háziszövésű vásznak kitergetése általános szokás volt a faluban. A szegény szlovákoknál ez pótolta a hivalkodó gazdaságot és a fényt. Ha nagyon kíváncsi volt a szlovák legény, nem érdeklődött sokat a menyasszonya vagyoni állapota felől, hanem kísértelt a kertbe s megolvasta, hogy a jövőbelijének hány lepedője és pöndöle lesz, ha megkapja a kelengyét. Némely női fehérenmű darab régen elhunyt generációkról tudott volna beszélni, de ilyesmi, ha felvette a lány, ha nem vette, vajmi keveset rontott a melle állásán. Mi a szlovák lányokhoz járogattunk elkedveskedni. A szlovák legények meg hozzánk jártak a tanyába. Hogy összeverekedtünk volna, ez sohasem fordult elő.)

De maradjunk csak meg az irás nehezebb ügyénél. Egy este eljött hozzám az egyik öreg béres, hogy írják-e levelet a katonafiának, szívesen megfizetné a fáradságomat egy pakli dohánnyal, egy-két szivarral, ahogy jobban szeretem, mert se ő, se a felesége nem ismerik a betűvetést.

— Te mégis **tanultabb** ember vagy — mondta — iskolába is jártál... — Szokásképpen nagyot sóhajtott és helyet foglalt száz lyukból álló szűrével az asztal mellett s felrakta lábát az asztalláb keresztlécére.

Készséggel vállaltam a munkát. Hogy tanult ember voltam, ezt le sem tagadhattam volna, mert valamikor három tavasszal jártam tuskót ásni a tanítóm szőlőjébe. Nyár elején viszont ürgét öntöttem a kukoricaföldjén. Az iskolai bizonyítványommal még így sem volt semmi baj, mert oda volt írva minden tantárgy után a minősítés: „Kitűnő, kitűnő, kitűnő, kitűnő, kitűnő, kitűnő, kitűnő, kitűnő.” Egész nyáron nem láttam annyi ürgét egy csomóban, ahány „kitűnő” volt a bizonyítványomban. Igaz, hogy a vizsga napján, mikor a tanfelügyelő a „vizözön” körülményeiről érdeklődött tőlem, alig válaszoltam valamit. Noé-ról még sokáig azt hittem az iskola évek után is, hogy azonos a pilisi korcsmárossal. Ilyen előzmények után alig hihettem volna önmagam tudatlan embernek... Helyzetemből eredően többet láttam és tapasztaltam tizennyolc éves koromig, mint amennyit a tanítóm élete hosszán elérhetett volna. Hol voltam én már Noétól meg a vizözöntől tizennyolc éves koromban?... Az öreg nagyon is jól mondta, hogy iskolázott ember vagyok... Valóban az voltam...

— Hát várokozzék, kend! — szóltam a vendégemnek. — A levél rövidesen készen lesz, csak az a kérdés: hosszú legyen-e vagy rövid?

— Minél hosszabb! — volt a felelet. Kezdtém; előszedni írószerszámom a láda aljából. Az öreg eligazította maga körül sok szép napot látott szűrét s vagy két óra hosszáig hallgatta a pennám sercegő kaparászását. Az asztalon álló lámpából időközben kiégett a nedv s ha felcsavartam a belét, szikrát és kormot okádott.

De végülis elkészült a remek. Volt benne annyi Isten és annyi jó, hogy annak felével is beérhetné egy közönséges bakkancsos katona. A lényeg és a forma körülbelül ez volt:

Kedves gyerekem! Tudatom veled... Továbbá, ha a jó Isten megengedi, hogy friss jó egészségben láthatlak megint... Hasonlóképpen édesanyád is, amit a jó Isten engedjen... A jó Isten áldjon meg téged, mint minket is, stb.

Mikor a levelet fennszóval alákanyarítottam, hogy „ölel, csókol apád és anyád, Ködmön István”, az öreg nagyot bámult.

— Ejnye, de csunya! — mondta.

— Bizony ez már ilyen. Hát milyen legyen? — kérdeztem. — Arról igazán nem tehetek, hogy így kerül ki írásban.

— Olyan ez itt alul, mint a csenebogár!

Az aláírás tényleg hasonlított arra a féregre s igyekeztem összehajítani a levelet, nehogy elrepüljön a szemünk láttára. A vén paraszt meg nyilván nem akart potyára fizetni s tovább akadékoskodott:

— Egyik betű nem olyan, mint a másik!...

— Hát nem is lehet egyik olyan, mint a másik, hiszen épp az benne a fortély, hogy ahány betű, annyi formát mutat. — Így folyt a vita, pedig valami igaza csakugyan volt az öregnek, mert ha néztem, egyik betű kövér volt, mint a tavalyi gazdám felesége, a másik meg sovány. Nehezen lehetett volna egy fajtába sorozni a betűket. Órahosszáig kellett magyaráznom, hogy hogyan írok én és hogyan írnak mások, akiknek sejtelmük sincs az írásról... Az öreg ennek ellenére felolvastatta velem a levelet, hogy egyezik-e a szöveg az előbb hallottakkal. Egyezett... Benne volt az estéli imádsága, amely így hangzik: „Miképpen a menny--en, azonképpen itt a földön is.”

De benne volt ő is, én is, az egész tanyavilág...

Az öreg pór kifizette fáradságom díját: egy pakli hármás dohányt és haza baktatott. A szivarok emlegetése csalétek volt, úgy mint fél-deci pálinkavételnél, mikor azt mondta a kocsmárosnak:

— Ne mérje szűken, olcsón is adja, mert majd többet is viszek...

Igy élünk, segítettük egymást a tanyán.

Én farkaskörmű, régi béres családból származtam. Olyan kemény-mellű basa nem kerülközött, aki le merete volna tegezni apámat, mert a kalap ez esetben már repült is a fejről.

Ha nevezetes emberekről beszélgettek a béresek, apám mellett többször szóbakerültem én is. Hogy mit beszéltek felőlem, ezt idejében megtudtam, mintha magam hallottam volna. Volt olyan ember, aki azt mondta:

— Jeles ember az!... Van annyi esze, mint a püspöknek!...

A másik viszont, akinek tévesen gyógykezeltém a feleségét, éppen megfordítva nyilatkozott, ilyenképpen:

— Megette má' az a fene régen!... Még akkó' mikó' a csikófogat elhányta. Nem jó az se kocsisnak, se béresnek! De még kutyának se!... Legfőjebb pofája van neki ekkora ni! — s széjjeltárta karját s megmutatta, hogy mekkora. Ilyesmiért haragot tartanom fölösleges lett volna, mert ha két pártra oszlott is felettem a vélemény, benne volt abban az elismerésem is olyan hiánytalanul, mint a nagy bibliában az „Ámen”.

Nem hiszem, hogy tudtam, inkább homályosan éreztem, hogy én leszek a béresek „jeles” embere, az ur, a föld, a bot és a durva szavak jó ismerője.

CIMSZAVAK A BERLINBEN BETILTOTT „QUERCHNITT” IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRÁBÓL: — *Abszurditás*: jobb időkben reménykedni. — *Karakter*: a pályafutás komoly akadály. — *Fináncpolitika*: keresztretjvény az állam használatára. — *Feuilleton* (folytatásokban): amit az olvasók az újságból még elolvasnak. — *Allé! Sanzsé!* : lásd *politika* címszó alatt. — *Ideálok*: játékszerek felnőtt gyermekek számára. — *Optimizmus*: gyógyithatatlan betegség. — *Politika*: a fekete mágia korszerű elnevezése.